

Provincie Utrecht
T.a.v. Provinciale Statenleden
Afschrift aan: Gedeputeerde Staten

Datum	Contactpersoon	Doorkiesnummer
14 maart 2019	Joke Goedhart	(030) 634 5711
Onderwerp		Ons kenmerk
Aandachtspunten voor actieve samenwerking aan nieuwe opgaven voor een veilige, gezonde en prettige leefomgeving		1500616

Geachte Statenleden,

Op 20 maart 2019 zijn de verkiezingen voor zowel de Provincie Utrecht als onze waterschappen. Wij wensen u veel succes met de vorming van een bestuur. Voor uw bestuursperiode bieden wij u enkele belangrijke aandachtspunten aan.

Provincies en waterschappen staan samen met andere partijen aan de lat voor veel verschillende complexe opgaven in het fysieke domein. Naast de bestaande (water)opgaven voor een veilige, gezonde en prettige leefomgeving komen daar nieuwe uitdagingen bij zoals het vergroten van duurzaamheid, de energietransitie en klimaatadaptatie. Deze opgaven kunnen we als overheden niet alleen oplossen, daarvoor moeten we echt samen aan de slag, zoals bekrachtigd in het InterBestuurlijk Programma (IBP). Er zijn inmiddels ook bestuursakkoorden gesloten die hieruit volgen; voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) wordt nog een bestuursakkoord voorbereid. Voor de uitwerking en uitvoering wordt vooral naar de regio gekeken.

Onze waterschappen willen daarom de samenwerking met u intensiveren. Wij pakken graag als mede-overheden samen de handschoen op. Alle opgaven samen zorgen voor een hoge druk op de beschikbare ruimte. U heeft als provincie een belangrijke rol als regisseur, die stuurt op een integrale afweging en de doorwerking in de ruimtelijke ordening. Wij vragen u om actief deze rol te pakken, als moderne overheid met oog voor initiatieven, rol en inbreng van andere partijen.

Actieve rol provincie in de samenwerking in het landelijk (veenweide)gebied

Verkenning van kringlooplandbouw, verminderen van bodemdaling, klimaatadaptatie, waterkwaliteit en biodiversiteit zijn actuele opgaven voor het landelijk gebied. De energieopgave komt daar nog bij. Onze waterschappen zetten zich pro-actief in, samen met agrariërs en andere spelers in het landelijk gebied, om te werken aan passende oplossingen zoals onderwaterdrainage, de levendige boerensloot en natte teelten. Wij herkennen veel elementen in de door u vastgestelde landbouwvisie. Ook voor het veenweidegebied bevat uw visie meerdere goed passende ontwikkelrichtingen. Voor de uitvoering wordt het initiatief aan de regio gelaten. Wij vragen u als provincie om dit actief te faciliteren en de waterschappen hierin niet als belangenpartij te zien, maar samen met ons als één overheid op te trekken. De opgaven in het veenweidegebied vragen om integrale gebiedsprocessen. Wij vragen de provincie om daarin een centrale rol te spelen om de integrale insteek te borgen en zo nodig hierin trekker te zijn. We zien goede kansen voor verdere ontwikkelingen vanuit het IBP thema Vitaal Platteland en de Regiodeal bodemdaling Groene Hart en vragen uw actieve inzet om samen met ons deze kansen te verzilveren. Daarnaast zouden wij ook

graag slim samen optrekken in het traject Duurzaam Agrarisch Waterbeheer, de diverse landbouwtafels en de inzet van het toekomstige 4^e Plattelands-ontwikkelingsprogramma (POP4), lerend van de ervaringen met POP3. Een goede inzet van deze agrarische instrumenten kan een zeer effectieve bijdrage leveren aan onze gezamenlijke doelen, zoals het tegengaan van bodemdaling, vergroting biodiversiteit en de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Actieve rol provincie in de samenwerking in toekomstbestendig waterbeheer

Het waterbeheer wordt op de proef gesteld door de versnelde en verhoogde zeespiegelstijging, veranderingen in de rivierafvoer, droge periodes, hogere temperaturen en hevige regenbuien. Een actieve houding van waterbeheerders én de provincies in het stroomgebied van de Rijn tot aan de Noordzee is nodig voor een toekomstbestendig waterbeheer. De waterbeheerders van het Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal-systeem zijn daarom het traject 'Toekomstbestendig watersysteem ARK/NZK' gestart, waarbij de provincie ook gevraagd wordt mee te doen. De uitdagingen en de mogelijke oplossingen voor een toekomstbestendig watersysteem ARK/NZK worden in dit traject uitgewerkt. De provincie heeft een belangrijke rol in het toewijzen van functies in een gebied. Als blijkt dat met de veranderende klimatologische omstandigheden er niet meer voldoende water is om alle functies van zoet water van voldoende kwaliteit te voorzien, kan functieaanpassing aan de orde zijn. Wij vragen u om transparant te sturen op een integrale afweging van functies en ons daar als mede-overheid bij te betrekken.

Klimaatadaptatie verbinden met woonopgave en energietransitie

In het bestuursakkoord Klimaatadaptatie is afgesproken om te investeren in een versnelde aanpak van klimaatadaptatie. Het is urgent om daar direct mee aan de slag te gaan, vanwege de grote bouw- en ontwikkelopgaven én het economische klimaat. Ook in de regio Utrecht is er een grote woningbouwopgave en zijn al diverse gemeenten begonnen met de niet te onderschatten energietransitie-opgave. *Het planologisch moment is nu.* Daarom is in de Nationale Woonagenda opgenomen dat nieuw te bouwen woningen klimaatbestendig moeten zijn, onder andere door voldoende ruimte in te richten voor water en groen. Omdat de stad Utrecht de een-na-grootste klimaatadaptatie-opgave van Nederland heeft is het van belang om klimaatadaptatie een centrale rol in het proces te geven. Dit kan inspiratie bieden voor de regio, zoals Amsterdam Rainproof dit doet voor de regio rondom Amsterdam.

Wij vragen de provincie om zich hard te maken voor het verbinden van klimaatadaptatie met de woningbouwopgave en energietransitie door in te zetten op een sterke regionale samenwerking die dit borgt. In het beheergebied van HDSR gaat dit om aansluiting van de verbrede Coalitie Ruimtelijke adaptatie op de Woonagenda, Regionale Energie Strategie en Metropoolregio Utrecht. Wij vinden het bij uitstek de rol van de provincie om pro-actief integrale oplossingen te faciliteren en haar verantwoordelijkheid te nemen voor kaders in de ruimtelijke ordening. Voor de benodigde investeringen voor de integrale aanpak van deze ruimtelijke opgaven zien wij goede kansen op rijksbijdragen voor de regio Utrecht (uit Deltafonds én Regio-envelop), die aansluiten bij het in Utrecht gekozen motto 'Healthy Urban Living'. Wij vragen de provincie om daar actief op in te zetten.

Sterke Lekdijken: Investeren in een veilig Utrecht en een mooiere leefomgeving

De Lekdijken beschermen een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen overstromingen. Zowel voor de dijken ten noorden van de Lek, als de dijken ten zuiden van de Lek, ligt er een versterkingsopgave. Ten zuiden van de Lek, op het traject tussen Ameide en Fort Everdingen, wordt gewerkt aan een veiligheidsanalyse waarmee zal worden bepaald welke delen van deze dijk zullen moeten worden versterkt. Onder de naam Sterke Lekdijk wordt voor de dijken ten noorden van de Lek de komende jaren honderden miljoenen euro's geïnvesteerd om de Lekdijk nog veiliger te

maken. Samen met de provincie en andere gebiedspartners hebben we de ambitie om daarbij ook een verbetering van de leefomgeving te realiseren. Vorig jaar zetten Provinciale Staten daarin een belangrijke stap door vaststelling van het ambitiesdocument Sterke Lekdijk. In de komende coalitieperiode staan we gezamenlijk voor de uitdaging om deze ambities te vertalen naar concrete investeringsprogramma's. Een reservering van provinciale middelen is nu een essentiële stap om van dit project meer te maken dan een reguliere dijkversterking.

Samen optrekken bij ontwikkelingen in Utrecht-Oost

Voor de hoge zandgronden in Utrecht-Oost heeft Waterschap Vallei en Veluwe een Blauwe Omgevingsvisie 2050 (BOVI2050) opgesteld. Daarbij worden drie leidende principes gevolgd: water maximaal vasthouden en schoonhouden, water als ordenend principe boven én onder de grond en partnerschap als watermerk. Vanuit een integrale benadering die brongericht, gebiedsgericht en co-actorgericht is, willen we de watertransitie verbinden aan de circulaire economie, energietransitie, klimaatadaptatie en waardevolle leefomgeving. Dit betekent natuurinclusieve landbouw, ook op de randen van de Utrechtse Heuvelrug, klimaatbestendig maken van het Valleikanaal en omgeving, een waterinclusieve gebouwde omgeving en het behouden en versterken van de grondwatervoorraad op de Utrechtse Heuvelrug. Graag willen we samen met de provincie optrekken bij verdere uitwerking. Zo vinden we het wenselijk dat de provincie beleid maakt voor de ondergrond, zowel ondiepe als diepe ondergrond, als het diepe en ondiepe grondwater. Zo zouden we medio 2019 met de provincie om de tafel willen zitten over (tijdelijke) opslag van koude/warmte tot 1 km diepte.

Potentie aquathermie voor de energietransitie Utrecht

Binnen de energietransitie willen we speciale aandacht vragen voor de grote potentie van aquathermie. Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en afvalwater (TEA) kunnen in meer dan 50% van de nationale warmtevraag in de gebouwde omgeving voorzien. In de provincie Utrecht ligt dit percentage nog hoger. Deze oplossing heeft meerdere voordelen; het heeft nagenoeg geen impact op ruimte en landschap én kan tegelijk ook hittestress tegengaan. Een voorbeeld is TEA op de rioolwaterzuivering Utrecht. Eneco bouwt hier samen met waterschap HDSR de grootste warmtepomp van Nederland. Deze zal warmte uit gezuiverd afvalwater onttrekken ten behoeve van 10.000 woningen. Ook in het landelijk gebied liggen grote kansen om warmte en koude uit water te benutten voor het verwarmen en koelen van de gebouwde omgeving. Een voorbeeld hiervan is de gemeente De Ronde Venen waar sprake is van een groot areaal aan oppervlaktewater (TEO) gecombineerd met een nieuwbouwopgave.

Juist voor de provincie Utrecht is aquathermie een passende oplossing, omdat de energievraag vooral uit laag-calorische warmte bestaat en er weinig andere warmtebronnen beschikbaar zijn. Wij vragen de provincie om TEO en TEA samen met ons actief te ondersteunen en faciliteren.

Samen actief aan de slag na de verkiezingen

Deze brief kunt u beschouwen als een nadrukkelijke uitnodiging om samen op te trekken in het werken aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving in onze Provincie Utrecht, met respect voor ieders rol. We rekenen erop dat bovengenoemde onderwerpen de komende bestuursperiode uw en onze volle aandacht krijgen en we met deze opgaven samen actief aan de slag gaan.

Voor vragen en het maken van verdere afspraken over de samenwerking met onze waterschappen kunt u contact opnemen met Joke Goedhart, secretaris-directeur Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Met vriendelijke groet,

dijkgraaf en hoogheemraden
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

J. Goedhart
secretaris-directeur

P.J.M. Poelmann
dijkgraaf

dijkgraaf en hoogheemraden
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

H. J. Kelderman
secretaris-directeur

G.M. van den Top
dijkgraaf

dijkgraaf en heemraden
Waterschap Rivierenland

Z.C. Vonk
secretaris-directeur

M.H.M. Gremmen
waarnemend dijkgraaf

dijkgraaf en heemraden
Waterschap Vallei & Veluwe

K. Blokland
secretaris-directeur

T. Klip-Martin
dijkgraaf

